

Un Estat català o una discrepància amical

J. Miró i Ardèvol

Catalunya té dret i alhora necessita d'un Estat. (Detureu-vos aquells que amb el crit triomfal de "Ja el tenim, és intolérable", us adreceu cuitosos a la fotocopiadora. Detureu-vos i continueu llegint per constatar que Califòrnia és un Estat (federal), com ho són Baviera o Chihuahua!) Reclamar un Estat català és tan ortodox que fins i tot pot ser postulat pel ministre de Defensa, per citar un exemple, és a dir, per tot militant del PSC. Però tornem a l'argument. Un Estat propi, no una fracció, a més cada cop més retallada, d'un Estat que es manté pràcticament uninacional. Aquest és el gran objectiu polític que ha d'aplegar tots els catalans. Assumir una estructura estatal pròpia, per definir-ho en termes més exactes, no vol dir repetir exactament l'estructura estatal irlandesa o alemanya, com no significa reproduir la fórmula islandesa o la luxemburguesa, sinó senzillament dotar-nos de les estructures i significants del poder que fan possible l'autogovern en el marc d'una Europa unida, en la qual els Estats tradicionals perden independència i sobirania, sense, però, desaparèixer.

Aquella afirmació, la necessitat d'una estructura estatal pròpia, m'ha estat un cop més reiterada, en repescar en aquestes vacances un escrit de l'amic Villatoro publicat al *Serra d'Or* de juny, el qual recollia les paraules que pronuncià en els premis a la crítica, promoguts per aquella bona revista. El títol era prou clar: *Fatiga de la catalanitat?* Em va interessar perquè donava nom a una actitud que, sòlida i discreta, s'ha estès des de fa temps per importants nuclis polítics del camp nacionalista.

Entrar en la lectura

Una evidència que només té dos tipus de resposta: la transformació de l'Estat espanyol en un Estat plurinacional o la consecució d'allò que és assumit amb tanta normalitat per la majoria d'opcions polítiques catalanes: un Estat per a Catalunya

d'un text d'en Villatoro és sempre gratificant i suggeridor: al rigor intel·lectual hi afegeix sinceritat desacomplexada, en el nostre excessivament palatí món del catalanisme.

En aquesta ocasió l'escrit em va fer passar per tres estadis diferents... Què més es pot demanar a dues pàgines de publicació?

En un primer moment, no sabia avenir-me de com l'autor no introduïa la noció d'Estat en el conjunt de coses essencials per a Catalunya. Era al principi del seu escrit quan en Villatoro ens parlava de la catalanitat com una pesada càrrega que s'arrossega fa massa temps, i ens apuntava, com a possible teràpia, la necessitat de reduir-la, de fer-la més simple, de deixar-la limitada als elements essencials. "Són un parell o tres de coses", ens deia, "probablement la llengua, potser alguna més". L'Estat dins la lògica del propi discurs era essencial per garantir la identitat i, alhora, útil per reduir la càrrega. Per tant, per què no citar-lo entre les essències?

I en aquest pensament estava quan els meus ulls començaren a llegir la presència de l'Estat en el problema de la fatiga. Fantàstic!, vaig pensar. Això sí que és estar en la mateixa freqüència d'ona.

En Villatoro ens posava l'exemple de l'Estat espanyol actual, que ajuda a portar el també pesat farcell de l'espanyolitat als seus escriptors i intel·lectuals. L'exemple utilitzat potser restava força i globalitat al plantejament (la subvenció d'una tournée a París per a escriptors espa-

nyols recent traduïts al francès), però resultava concret i intel·ligible.

Hom esperava aleshores que la lògica, fruit més que bimil·lenari dels mediterranis del Nord, conduiria el problema a la deducció final: un Estat català era la resposta per acabar amb la solitud de portar el feixuc farcell de la catalanitat. Doncs no. No era aquest el camí que ens suggeria en Villatoro. La seva línia de reflexió era una altra. Era aquesta: "L'Estat espanyol no assumeix com a propis els escriptors catalans. No existeix 'complicitat' entre l'Estat i ells, tal com es dona amb els intel·lectuals espanyols, però aquesta mena de relació privilegiada tampoc no s'ha establert amb la quota d'Estat que ara té Catalunya amb l'Administració de la Generalitat" (la cursiva és meua).

Aquests amics catalans, amic Villatoro, són, en la meua modesta forma de veure les coses, el problema (si deixem de moment al marge aspectes concrets, com els d'una tournée). L'Estat espanyol, uninacional, no pot ser mai còmplice dels intel·lectuals catalans, homes i dones que pensen en termes d'una altra nació. Però alhora, la fracció d'Estat que té Catalunya per la Constitució i l'Estatut correspon a aquella estructura, a aquell sistema uninacional. No és el nostre Estat i no tenim el poder que aquest fet ens donaria. En conseqüència, el nostre autogovern està fàcilment subjecte a tota mena d'interpretacions a la baixa, a reta-

llades per part d'aquells que són, alhora, jutge i part, els governants de l'Estat uninacional espanyol. Aquest procés de reducció existeix des de 1982 i actua en un triple sentit: *limitar* les competències de la Generalitat; *condicionar* les competències que ens queden; *homogeneïtzar* l'autonomia catalana amb la de les regions espanyoles.

A què ens condueix aquesta situació? El resultat és clar. Si creix la consciència nacional i, per tant, les demandes nacionals a la Generalitat, aquesta cada cop podrà donar respostes menys satisfactòries per la seva manca de poder i el procés de reducció a què està sotmesa. Es produirà un conflicte objectiu entre consciència nacional i el primer nivell d'autogovern estable que hem assolit en molt de temps. Seria una situació perillosa perquè és de les típiques en les quals la sortida és difícil i també perquè enfrontaria diverses famílies del catalanisme.

També per raons objectives aquells dos factors funcionaran en el sentit d'alleugerir i aigualir la formació de la consciència nacional. No es tractarà d'actes deliberats, sinó de la inèrcia del propi sistema creat.

Prou perillós tot plegat. Fins i tot el senzill acte d'explicar-ho.

Tot això segur que era impossible veure-ho els anys 1978 o 79 i és lògic que així fos, però ara, a través de l'experiència, és tot prou evident. Una evidència que sobre el paper tan sols té dos tipus de resposta: la transformació de l'Estat espanyol en un Estat plurinacional o la consecució d'allò que és assumit amb tanta normalitat per la majoria d'opcions polítiques catalanes: un Estat per a Catalunya.

Josep Miró i Ardèvol és membre del consell nacional del CDC i conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat

En defensa d'un dret i d'uns professionals. Els de RTVE a Catalunya

Vull recordar ara i aquí que gràcies a la tasca professional de TVE i RNE quan no hi havia cap altre mitjà àudio-visual en llengua catalana es va donar suport i informació a la tasca de tots i cadascun dels grups polítics del país (durant la clandestinitat, durant la transició democràtica i en la recuperació de les institucions)

Montserrat Minobis

M'alarmen les notícies d'aquests últims dies sobre el nou canal de TVE a Catalunya per poder dur a terme una programació i horaris coherents en català, i també l'inici del període de proves del Canal 33, el segon canal de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió. I l'alarma o astorament em ve donat pel fet que la guerra política a la que sembla que estem abocats de retruc incideix —desagradablement— en la tasca d'uns professionals dels mitjans informatius. I més en concret, encara, en la dels qui, des de fa molts anys, treballem a l'ens RTVE.

Voldria recordar a través d'aquest escrit —perquè sembla que tant els polítics com alguns militants ho oblidem amb excessiva facilitat— que la tasca normalitzadora del català en els mitjans de la ràdio i de la TV va venir de la mà i la veu dels professionals d'aquest ens públic (i subratllo el públic perquè també sembla oblidar tothom que aquests mitjans informatius els paguem tots, inclosos els professionals que hi treballem).

És bo recordar. Els historiadors diuen sempre que cal tenir memòria històrica, i molt especialment per als fets més recents, que són els que estem, segons sembla, més disposats a oblidar amb rapidesa. I en aquest sentit, la memòria històrica, tan trencadissa pel que s'ha vist aquest cap de setmana amb agressions verbals als companys de TVE a Catalunya que feien la seva tasca informativa, és imputable, en primer lloc, als polítics, i, en segon, a aquests militants o no que ara de cop i volta s'han tornat radicals. Quants d'aquests polítics i d'aquests militants havien tingut, en temps no tan llunyans, una actitud de defensa, d'exigència i de presència de la llengua catalana en els mitjans informatius? Aquesta defensa i presència de la llengua catalana ens havia costat a alguns professionals, fins i tot, sancions, maldecaps. Com es pot oblidar amb lleugeresa la professionalitat i la lluita de tants i tan bons professionals? Com és que els professionals de Sant Cugat no tenim el mateix dret d'informar en català i amb català a través de l'altre ens públic, encara que aquest sigui d'abast estatal? Per què als professionals de llarga trajectòria en els mitjans informatius en català se'ns qüestiona, amb aquesta actitud, la nostra feina i el dret a informar que tenim?

Vull recordar ara i aquí que gràcies a la tasca professional de TVE i RNE quan no hi havia cap altre mitjà àudio-visual en llengua catalana es va donar suport i informació a la tasca de tots i cadascun dels grups polítics del país (durant la clandestinitat, durant la transició democràtica i en la recuperació de les institucions). Gràcies a la tasca d'informació d'aquests mitjans informatius, i, de retruc, d'aquests professionals, avui els líders polítics del país són coneguts de tothom. Perquè, quin mitjà informatiu, a part de la premsa escrita, va potenciar la figura de cadascun d'ells?

Per què els partits polítics, no pas les institucions, no són capaços d'arxiposar els interessos de la majoria als particulars i partidistes? Lamento sincerament que el president hagi caigut també en el parany de l'oblit i que el fet de poder iniciar abans que Sant Cugat les emissions d'un nou canal repercuteixi en la feina d'uns professionals, entre els quals m'hi compto, que estimem per damunt de tot el nostre país i la nostra llengua (cosa que no es pot dir de molts dels qui hi han arribat quan gairebé tot són flors i violes, apuntant-se al carro del poder per interessos particulars i no pas pels professionals o col·lectius, que són els del país, en general).

No està pas en el meu ànim entrar en polèmica sobre si estic d'acord o en contra d'un nou canal. Tot el que sigui normalitzar i potenciar la llengua catalana és bo i útil per al país. Em limito, senzillament, a defensar els drets dels professionals de RTVE a Catalunya de continuar informant, i en les millors condicions possibles, el país. Si pel fet de treballar a l'ens públic RTVE de caràcter estatal no som dignes de fer informació en català, haurem d'arribar a la conclusió que tota la lluita duta a terme fins ara per a la recuperació de les nostres institucions, per a la defensa i creació d'un ens públic català (la Corporació Catalana de RTV) —recordin que els professionals de RTVE vam formar i prendre part activa del Congrés de Periodistes Catalans, on fonamentalment reivindicàvem aquest dret—, la nostra lluita i defensa haurà estat inútil o errònia, com a mínim. I des d'un punt de vista estrictament personal, hauré d'arribar a una altra i encara més llastimosa conclusió: no s'ho valia.

Montserrat Minobis és periodista i escriptora